

Zprávy.

Profesor Dr. Otakar Sommer †. Dne 15. srpna 1940 zemřel v Praze po dlouhé a těžké chorobě řádný profesor římského práva na právnické fakultě české university Karlovy Dr. Otakar Sommer, dosáhnuv teprve 55 let svého života.

Narodil se dne 7. VI. 1885 v Příbrami, kde jeho otec byl profesorem gymnasia. Po právnických studiích v Praze studoval Sommer delší dobu v Berlíně (Berlin) a v Lipsku (Leipzig) a habilitoval se r. 1913 na základě spisu »Dies cedens« z římského práva na české právnické fakultě v Praze. Roku 1920 dosáhl na téže fakultě titulu mimořádného profesora a roku následujícího jmenován byl řádným profesorem římského práva na nově založené právnické fakultě Komenského university v Bratislavě. Po osmi letech vrátil se pak na Karlovu universitu, kde zaujal romanistickou stolicí, jež se uprázdnila odchodem prof. Vančury. V Bratislavě byl prof. Sommer děkanem právnické fakulty a ve stud. roce 1926/27 rektorem university; na právnické fakultě v Praze zvolen byl děkanem na stud. rok. 1932/33. Byl též členem České akademie a Král. české společnosti nauk, jakož i členem býv. Učené Společnosti Šafaříkovy v Bratislavě.

Pokud se jeho úřednické kariery týče, byl Dr. Sommer po svém návratu ze studií v Německu v soudní praxi, ze které přešel do služeb zemského výboru v Praze, kde tehdy sloužila řada vynikajících právníků, kteří se hlavně po roce 1918 stali ozdobou vysokých škol i nejvyššími úředníky státními. Jako sekretář zemského výboru jmenován byl ke konci roku 1918 odborovým radou ministerstva školství a nár. osvěty, kde setrval až do svého odchodu na universitu v Bratislavě r. 1921.

Z praxe soudní a hlavně administrativní plynul Sommerův živý a neutuchající vztah k právu pozitivnímu, zjev to u právních historiků méně obvyklý. Byl velkým talentem administrativním i organizačním, což projevilo nejen jako úředník ministerstva při poválečné organizaci našeho vysokého školství, ale i jako profesor při organizaci právnické fakulty v Bratislavě i při budování svého velkého romanistického semináře a při organizování vědecké práce.

Měl jsem příležitost vidět jeho zájem a účinnou pomoc projevenou při založení Učené společnosti Šafaříkovy v Bratislavě. Jeho energické a cílevědomé spolupráci podařilo se ukončit přípravné práce k založení této společnosti a bylo jen spravedlivou odměnou za vykonané dílo, že mohl sám

jako rektor university zahájiti první slavnostní schůzi této nově založené vědecké korporace.

Vzpomínám často, s jakou láskou a pílí se věnoval Sommer organizaci svého bratislavského romanistického semináře. Nelitoval obětí časových a hmotných, aby opatřil semináři knihovnu, která patřila svého času mezi největší ústavní knihovny našich vysokých škol.

Se stejnou láskou a oddaností věnoval se Sommer i svému povolání učitelskému. Jeho přednášky dovedly upoutati posluchače jak skvělou formou a čistotou řečí, tak i kouzlem jeho osobnosti. Jeho seminární a praktická cvičení těšila se velmi živému zájmu.

Mladým adeptům vědeckým z jakéhokoliv oboru právnického účinně pomáhal Sommer při získání stipendií a podpor na studium v cizině. Možno říci, že si v tom směru získal skutečně velkých zásluh. Habilitoval dva docenty ze svého oboru a měl velký vliv na vědecký vývoj několika mladých právníků vědecky pracujících. Pro otázky studentské měl velký zájem a interesoval se o sociální instituce studentské. Při tom se neomezoval jen na svůj obor. Miloval též umění, a to v prvé řadě hudbu. Udivoval i svojí znalostí krásné literatury nejen domácí, ale i světové vůbec. S jeho zájmem o antické právo snoubila se jeho láska k antickému umění a ke kulturnímu životu starověku. Na tomto poli byly jeho znalosti a vědomosti skutečně podivuhodné.

Posouditi vědeckou činnost Sommerovu ponechávám péru povolanejšímu. Chci se však aspoň zmíniti o jeho nejdůležitějších spisech. O habilitační práci byla již řeč; z dalších sluší uvésti v prvé řadě skvělé učebnice. Vydal zprvu (se spolupracovníky) nejen nové vydání učebnice svého učitele prof. Heyrovského, ale upravil s velkou pílí a pietou i posmrtné vydání Heyrovského spisu »Římský proces civilní«. Vlastní »Učebnici soukromého práva římského« vydal Sommer v letech 1933 až 1935, využiv své dvacetileté učitelské a examinačnické zkušenosti. S učebnicí tvoří jeden celek »Prameny soukromého práva římského« (I. vyd. 1928, II. vyd. 1932) a doplňují ji »Texty ke studiu soukromého práva římského« (1932). Sommer zabýval se též otázkou reformy studia právnického a sluší tu zaznamenati dvě jeho práce: »Reforma právnických studií« (1925) a »Úprava právnických studií« (1935). Napsal též několik odborných článků; také měl účast na Šustových dějinách lidstva. Četní jeho přátelé zachovají jej v trvalé paměti.

R. H.

Profesor Stefan S. Bobčev †. Ve vysokém věku 87 let zemřel dne 8. září nejpřednější právní historik bulharský Stefan S. B o b č e v. Životní jeho dráha byla velmi pohnutá: byl zprvu soudcem, poté advokátem a publicistou, v kabinetě Gešova v r. 1911 ministrem osvěty, poslancem v Národním sobraní, vyslancem bulharským v Rusku. Ale nejvíce zaujalo jej studium starého práva bulharského, k němuž se znovu vracel zanechávaje svých vysokých hodností; od r. 1902 přednášel dějiny bulharského práva na vysoké škole a potomní universitě v Sofii. Napsal řadu spisů, z nichž nejpřednější

místo zaujímají jeho dějiny bulharského práva, obsáhlý sborník bulharských právních obyčejů a dílo o bulharské záduze. R. 1893 založil s M. Madžarovem časopis »Juridičeski Pregled«, který redigoval až do poslední doby, v němž vycházely četné jeho stati. Dostalo se mu hojných vědeckých poct, mimo jiné též členství České Akademie a Slovanského ústavu v Praze.
T. S.

Hugonis Grotii De Iure Belli ac Pacis libri tres in quibus ius naturae et gentium: item iuris publici praecipua explicantur. Curavit B. J. A. de Kanter - van Hettinga Tromp Iur. Utr. Dr. Lugduni Batavorum, E. J. Brill, 1939. XVI + 917 str.

Ačkoliv bývá někdy namítáno, že Grotius není zakladatelem ani moderní právní filosofie ani moderní vědy o právu mezinárodním, poněvadž v obou těchto právně-vědeckých odvětvích měl již předchůdce, jejichž děl ostatně znamenitě použil, přece jen je s hlediska dnešní doby nutno přiznati, že dílo Grotiovo znamená nesmírně významný mezník v dějinách právnictví. Neboť na rozdíl od svých spíše politicko-filosofických předchůdců Oldendorpa, Hemminga a Winklera stejně jako poněkud přízemních a příliš empiricky a positivističky zabarvených internacionalistů, jako byli De Vitoria nebo Gentili, dovedl Grotius v oblasti mezinárodního práva přejítí až k všeobecně platným zásadám, takže jeho dílo je skutečným jak právnickým tak filosofickým systémem. Uvážíme-li, že tento systém budoval Grotius téměř na troskách hroučících se evropských mocností v době, kdy středověký právní řád vlastně již dohrál svou úlohu v Evropě, posoudíme jeho dílo ještě příznivěji. S touto skutečností ostatně poněkud souvisí i to, že Grotius, jenž byl svědkem zhroucení dvou subjektů, říše a církve, které si dříve osobovaly nárok na ovládnutí světa, první jasně rozlišil právo a theologii; a tak, ač ještě stojí samozřejmě na půdě práva přirozeného, přece jen se odvažuje říci, že přirozené právo by existovalo *etiamsi daremus, quod sine summo scelere dari nequit, non esse Deum, aut non curari ab eo negotia humana* (Proleg., § 11).

Dílo Grotiovo vyšlo r. 1625. Již r. 1631 však vyšlo vydání druhé, a to velmi značně opravené. Jak se nejnovějším bádáním ukázalo, vykazuje toto druhé vydání proti prvnímu více než 950 změněných míst. Pozdější vydání, z r. 1632, 1642 a posmrtné z r. 1646 (Grotius zemřel 1645), liší se naproti tomu jen málo od vydání prvního. Přesto však vyskytuje se v nich ještě asi na padesát dalších změn. Poněvadž všechny tyto změny prováděl Grotius sám, bylo by nejjednodušší pro moderní edici použití prostě vydání, které by obsahovalo všech 1000 oprav. Takového vydání však dosud nebylo, neboť dosavadní vydání byla prostě pořízena podle některého z vydání Grotiových, aniž byl brán zřetel na vydání ostatní. Mělo-li se však přistoupiti k novému vydání Grotiova díla se vší dokonalostí, pak ovšem nezbylo než doporučiti, aby nově vydané dílo obsáhlo jak text původní, tak i všechny další změny.

Tato nesnadná práce byla nyní provedena vynikajícím znalcem Grotiova díla holandským profesorem van Vollenhovenem a doktorkou de Kan-

ter, která v díle po van Vollenhovenově smrti pokračovala. Edice, která před rokem byla takto odevzdána veřejnosti, dosahuje nejvýše myslitelného stupně dokonalosti. Za její základ bylo vzato vydání druhé (1631), nejvíce změněné a tedy Grotiem asi považované za nejlepší, avšak na všech příslušných místech je uvedeno jak znění původní tak i změni tří vydání dalších a všechna tato různá znění jsou typograficky velmi přehledně vyznačena. Dílo je doprovázeno latinským poznámkovým aparátem a obsahuje také latinsky psanou předmluvu.

Po formální stránce je typickou ukázkou holandského uměleckého řemesla, neboť je vypraveno přímo bibliofilsky: krásný papír, nádherný tisk, polokožená původní vazba, to vše mělo býti poskytnuto na oslavu třístého výročí prvých vydání Grotiova díla. Dílo, jež vydala Holandská akademie věd z pověření Mezinárodního svazu akademií, dává tak opětovně internacionalistům a právním filosofům možnost studovati prvé moderní počátky jejich vědeckých oborů, právním historikům pak usnadňuje poznání nejen pozitivního právního řádu mezinárodního z počátku novověku, ale i mnohých norem platných v té době uvnitř států středoevropských.

Mojmír Vaněk.